

Politologie en politici, twee aparte werelden

Carl Devos (hoofdredacteur 2008-2011)

Collega Dewachter heeft behoorlijk gelijk als hij stelt dat politici de voeling met *Res Publica* verloren zijn. Maar die vaststelling hoort thuis in een breder perspectief. Dat van de verwijdering tussen politici en politicologen. Dat is niet nieuw want een geleidelijk proces kent verschillende oorzaken en heeft voor- en ook nadelen.

Dat politici vandaag minder geneigd zijn om politiek-wetenschappelijke tijdschriften, zoals *Res Publica*, ter hand te nemen, heeft te maken met de verandering van de stiel van politicus en van die van politicoloog. Ze zijn allebei actief in een veranderende samenleving.

De politicologie is in recente decennia verder geprofessionaliseerd en in hoge mate gespecialiseerd. Die emancipatie was nodig om de discipline los te maken van de vaak overheersende beschrijvende-institutionele benadering en van hun verbinding van het politieke systeem waarin ze functioneerde. In die tijden waren publicaties inderdaad toegankelijker voor niet-politicologen, maar werden ook vragen gesteld over hun werkelijk toegevoegde en wetenschappelijke waarde en het unieke karakter van de politicologie.

Binnen de hedendaagse politicologie hebben generalisten het moeilijk en zijn de meeste collega's diep gespecialiseerd in een dikwijls eerder streng afgebakend onderwerp. Wie buiten die afbakening

actief is, kan vaak niet meer volgen. Dat geldt ook voor ervaren politicologen die in andere onderwerpen gespecialiseerd zijn. Het is voor een niet-academisch publiek, zoals politici, steeds moeilijker geworden om de taal (jargon), theoretische kaders, methoden, invalshoeken of paradigma's van de wetenschappelijke publicaties te begrijpen. Die publicaties, ook over Belgische cases, moeten immers om kwaliteitsredenen aansluiten bij geldende internationale vakliteratuur, en dus in eerste instantie voor de gemeenschap van *peers* bruikbaar en begrijpelijk zijn. Dat is de referentiegroep van de politicoloog-auteur, dat is hun lezerspubliek. Niet, of alvast in veel mindere mate, de politici waarover hij en zij eventueel schrijven.

De verengelsing van *Res Publica* zal helpen, als het tijdschrift een eigen invalshoek en identiteit kan behouden, om het een plaats te geven binnen en aansluiting te vinden met de internationale gemeenschap van onderzoekers, en zal daarmee ook gemakkelijker auteurs kunnen aantrekken. Maar die belangrijke historische stap zal de verwijdering, indien mogelijk, van politici nog vergroten. Vandaag lijkt dat evenwel steeds minder tot geen criterium meer te zijn. Die bekommernis stamt uit een eerder tijdperk.

Veel verder dan het abstract komen de niet-politicologen (en nogal wat poli-

ticologen) doorgaans niet. Vaak moeten gespecialiseerde auteurs allerlei verregaande ‘veronderstellingen’ maken over de complexe wereld die ze willen bestuderen, teneinde die te kunnen vatten in internationaal vergelijkende data, literatuur en methoden. Die veronderstellingen zijn vanuit wetenschappelijk oogpunt zeer verdedigbaar, maar maken ze ook ‘wereldvreemd’ voor wie ze vanuit een ‘realistisch’ beleidsperspectief leest. Voor nogal wat ervaringsdeskundigen gaan de abstracties en vereenvoudigingen van de auteurs van politicologisch onderzoek te ver om ze nog te kunnen volgen.

In die publicaties is zelden vereist om de maatschappelijke of beleidsbetekenis van de bijdrage aan te tonen. Wat telt, is de wetenschappelijke verdienste. Al zijn er best veel onderzoekers die hun onderzoek ook buiten de klassieke wetenschappelijke tijdschriften publiceren. Dat kan dan wel op een manier die dat werk voor een breed publiek toegankelijk maakt. Denk aan de vele stukken van politicologen die in onder andere *Samenleving en Politiek* verschijnen, een blad dat politici en journalisten wel opvolgen.

De toenemende publicatiedruk heeft ook geleid tot bijdragen die soms relevanter zijn voor de auteur dan voor de lezer. Laat staan voor een lezer buiten de academische wereld. De versnippering van het onderzoek in vele aparte afleveringenpublicaties om het cv te versterken, hebben de geloofwaardigheid van individuele publicaties niet altijd goed gedaan. Ook omdat het een lucratieve onderneming is die inspeelt op de behoeften binnen de internationale onderzoeksgemeenschap, zijn er ondertussen veel tijdschriften en veel

publicaties, zodat die laatste last hebben van een inflatoir effect.

Er is ook zelden consensus binnen de gemeenschap van onderzoekers, zodat de boutade dat voor elke mening wel een wetenschapper gevonden kan worden die ze zal onderbouwen niet ver van de werkelijkheid staat. Niet enkel het gezag van de wetenschappelijke publicaties van de politicoloog is aangetast, ook het gezag van de politicoloog en zelfs het gezag van het hele wetenschappelijke bedrijf is afgenomen. Dat geldt ook voor nogal wat andere professies en functies.

Daarenboven produceert men ook buiten de politicologie heel wat onderzoek over politiek, ruim omschreven. Niet enkel binnen de universiteiten. Het monopolie op wetenschappelijk onderzoek zijn de universiteiten verloren, als het ooit bestaan heeft. Vaak doen die andere onderzoekers meer moeite om hun onderzoek te vertalen naar een breed publiek of laat dat onderzoek dat ook veel meer toe.

Er zijn dus heel wat redenen die verbonden zijn aan de politicologie zelf, die maken dat er een verwijdering is tussen de politicologen en de politici. En dat *Res Publica* dus niet meer op de leestafel van politici terechtkomt. Dat verminderd contact is zelden een bewuste strategie, maar eerder het resultaat van het organisch uit elkaar groeien. Het kan de onafhankelijkheid van de politicologie versterken. Maar het is ook een verlies. Voeling met het politieke bedrijf is ook voor het wetenschappelijk onderzoek, een ander metier dan duiding voor een breed publiek, inspirerend en leerrijk. Het bevordert de realiteitswaarde van onderzoek als het uitgevoerd wordt door auteurs die weten

hoe het onderwerp dat zij bestuderen zich in de werkelijkheid, met inbegrip van alle nuances en soms ononderzoekbare facetten, gedraagt. Want uiteindelijk is dat wat ook de politicologie moet doen: sociale werkelijkheid verklaren. Het is een vaststelling, veel meer dan een verwijt, dat sommige politicologen weinig kennis hebben van echte – in tegenstelling tot een voor de wetenschap opgestelde versie daarvan – politiek, in brede zin. En daar soms zelfs maar matig in geïnteresseerd zijn. Nogal wat politici zijn daarvan op de hoogte. Anderen storen zich dan weer aan de ‘onwetenschappelijke’ rol die sommige politicologen in de publieksduiding opnemen.

Maar ook politici zijn de voorbije decennia in een ander vak terechtgekomen. Een waarin er minder tijd en nood is aan politicologische lectuur lezen. Sommigen zouden dat als de professionalisering en specialisering van het politieke ambt om-

schrijven. Beroepspolitici doen bijvoorbeeld minder aan dienstbetoon, hebben vaak minder eigen netwerken in het middenveld en studeren zelf minder lang en grondig dossiers in omdat ze daarvoor professionele ondersteuning hebben, via debatfiches bijvoorbeeld, en nu eenmaal over heel veel zaken tegelijk snel de juiste mening moeten hebben. Die beweegt conform de markt wetten van de 24/7-nieuwseconomie. In hun wereld is er nu eenmaal, voor de meeste politici, minder tijd of behoefte om politicologisch onderzoek, dat ze veel minder begrijpen dan vroeger, te lezen.

Politicologen en politici bedrijven niet enkel een heel andere discipline, behalve het onderwerp hebben zij steeds minder gemeenschappelijk. Dat *Res Publica* dan niet langer de brugfunctie tussen die groepen kan opnemen, kan moeilijk verbazing wekken.